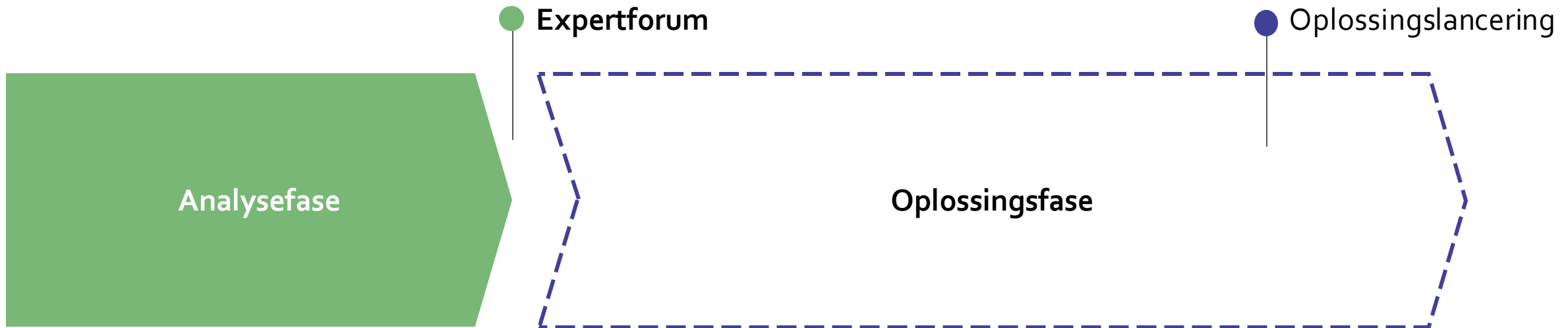

NDT Expertforum 2023:
Jonge ideeën over betekenisvol ouder worden

nationale
denktank

Met het expertforum sluiten we de analysefase af en bereiden we ons voor op de oplossingsfase

150+ Expert-
interviews

Structurele partners (meerjarig):

Themapartners 2023

Themapartners 2022

Themapartners 2021

Hoe kunnen ouderen in de vergrijzingsgolf betekenisvol ouder worden en hoe ziet een inclusieve samenleving voor ouderen eruit?

1

**Voorbereiden op
ouder worden**

2

Zingeving

3

Arbeidsmarktparticipatie

4

**Een passende
leefomgeving**

Waarom hebben we
het over ouderen?

nationale
denktank

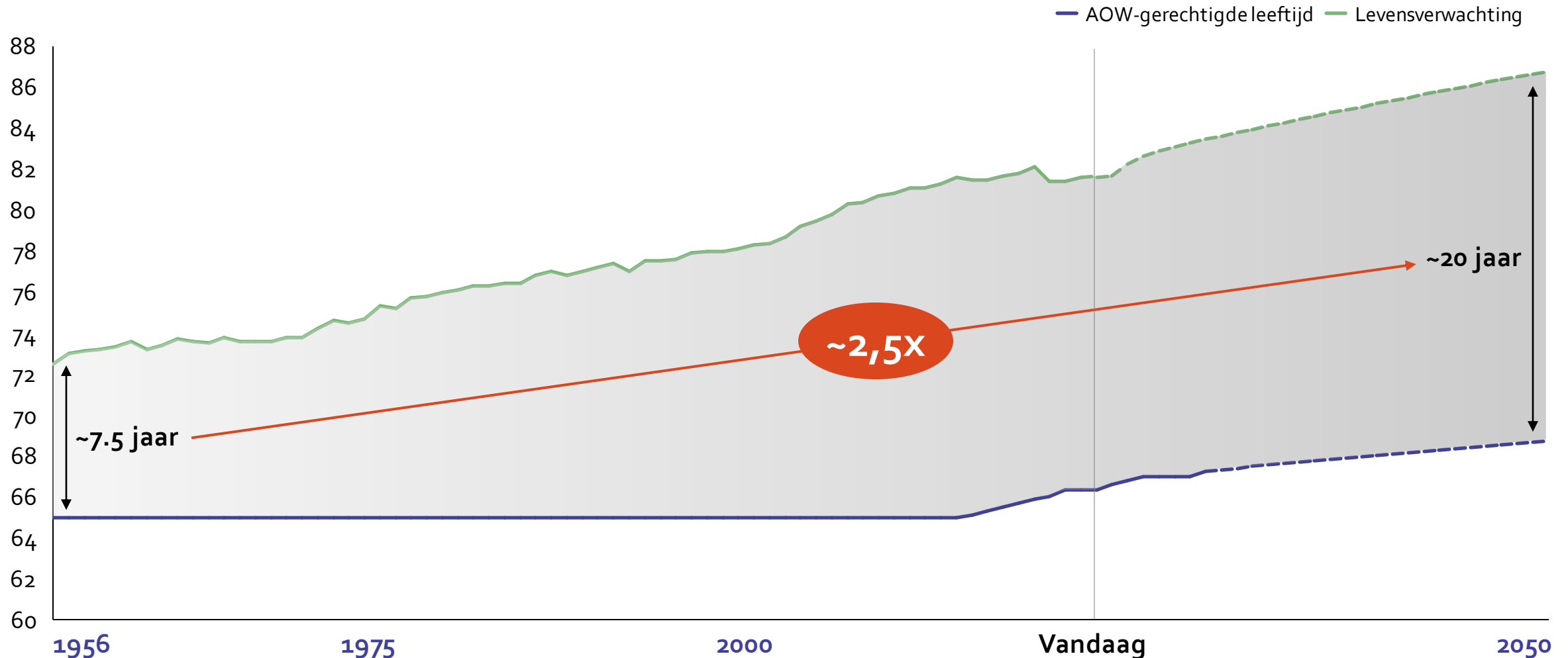
De kans om **100 jaar**
oud te worden is **1 op 3**

Elk decennium stijgt de
levensverwachting **2 jaar**

Elke **week** stijgt de
levensverwachting
1 weekend

We hebben 2,5 keer meer tijd na ons pensioen dan vroeger

AOW-gerechtigde leeftijd en verwachte levensverwachting tussen 1956 – 2050

1. CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek). "Overlijden." 27 februari, 2023. <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/levensloop/verweduwen>.

2. CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek). "Verwachte AOW-leeftijd 69,5 jaar in 2040." Geraadpleegd op 3 oktober 2023. URL: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2016/50/verwachte-aow-leeftijd-69-5-jaar-in-2040>

Het nieuws staat ook vol met alle “problemen”...

Woonzorgcentra vaak onderbemand: ‘Als iedereen ermee stopt, wie zal dan voor onze ouderen zorgen?’

Personeelstekort niet zomaar verdwenen: effect vergrijzing komt er nog aan

Problemen door vergrijzing kan zorgsector niet oplossen zonder hulp uit de samenleving

Bezwijkt de Noord-Hollandse ouderenzorg onder de vergrijzing?

16 september 2023, 08.00 uur · Door Lotte van den Berg

Steeds meer mensen overlijden na val, vooral ouderen slachtoffer

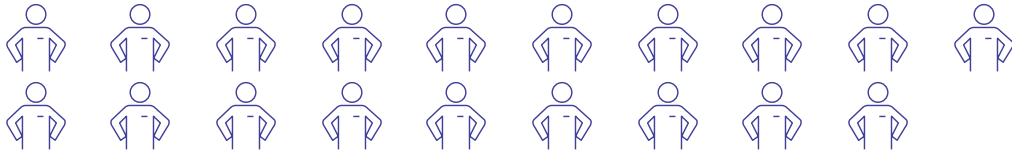
Zorgpremie zal nog verder stijgen: 'We staan pas aan begin van vergrijzing'

Woningbouwopgave stijgt naar 981.000 tot en met 2030

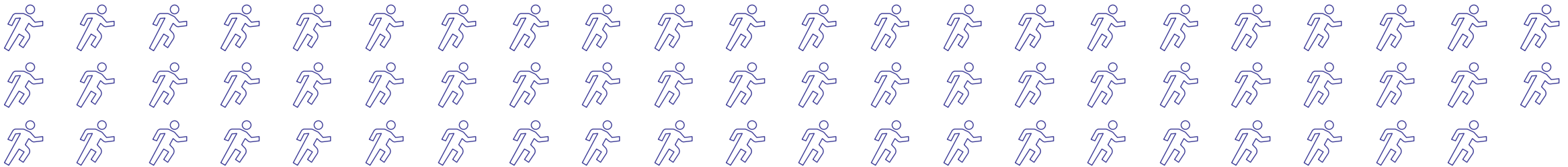
Vergrijzing zet door: over 17 jaar zijn er een miljoen AOW'ers bijgekomen

Bestuurlijk Nederland mist een visie omtrent ouderen, terwijl dit juist nu nodig is

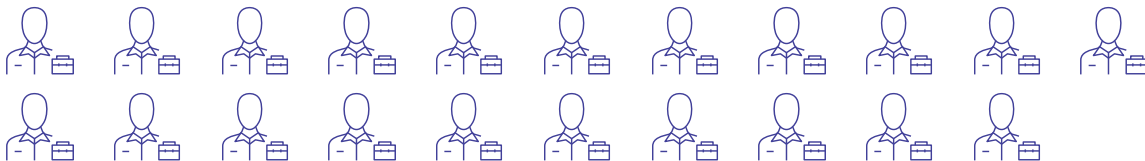
Ouderen worden slechts **19x** genoemd in het **coalitieakkoord...**

... terwijl **jongeren** wel **65x** worden genoemd

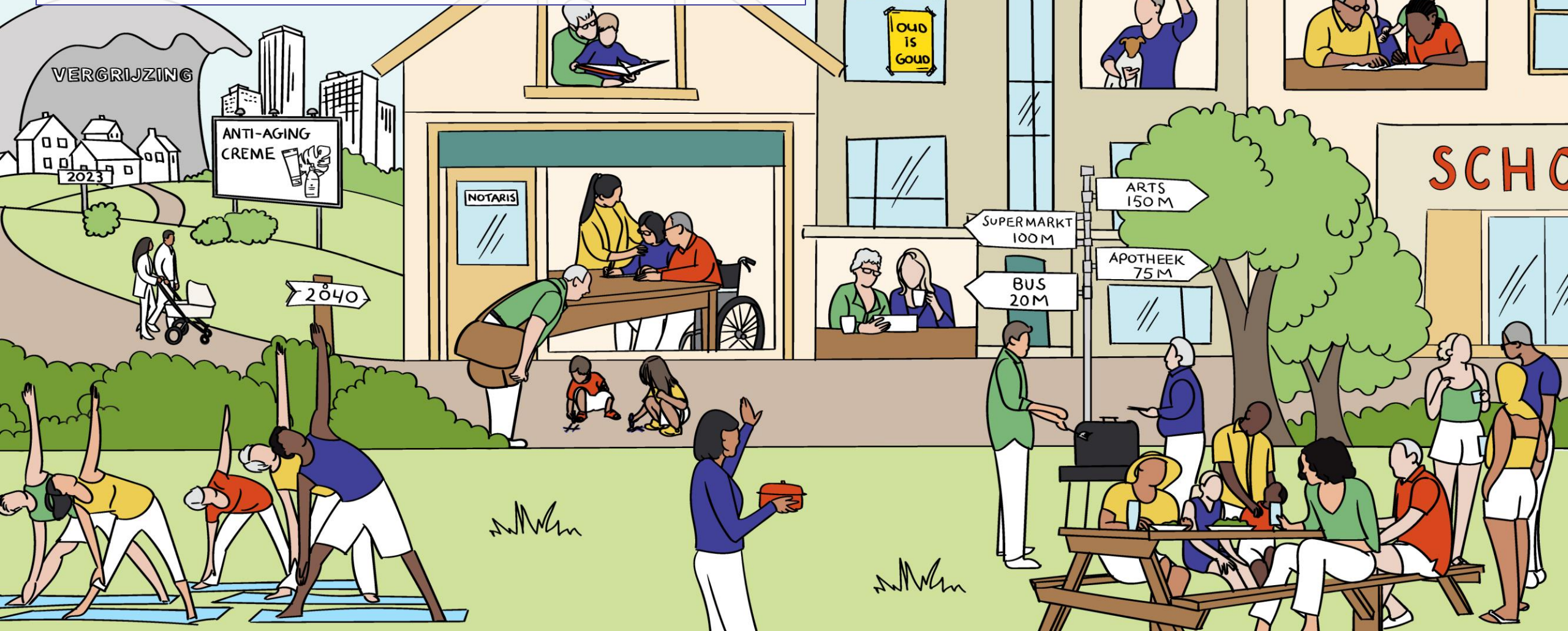

En **politici** zelf komen zelfs **21x** voor!

1. Gebaseerd op representatie van aantal keer trefwoorden rondom jongeren genoemd in het coalitieakkoord "Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst" (i.e., jongere(n), jeugd, kind(eren))
2. Gebaseerd op representatie van aantal keer trefwoorden rondom ouderen genoemd in het coalitieakkoord "Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst" (i.e., oudere(n), senior(en), AOW(ers), pensioengerechtigd(e(n)), gepensioneerde(n), pensioen)
3. Gebaseerd op representatie van aantal keer trefwoorden rondom politici genoemd in het coalitieakkoord "Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst" (i.e., politici, politiek, tweede kamer, parlement)

In 2040 ziet Nederland de waarde
die **oudere mensen hebben**.
Als **oudere** blij je **welkom**
om mee te **doen** en mee te **werken**.

Wie zijn de ouderen?

nationale
denktank

Hoe oud is oud volgens onze enquête...?

65 jaar

volgens

18-24 jarigen

80 jaar

volgens

75-plussers

Dé oudere bestaat niet

Niet iedereen loopt tegen dezelfde knelpunten aan, en niet op dezelfde manier

André

94 jaar

"Waarom zou ik me voorbereiden op veranderingen in mijn gezondheid? Ik heb toch niks te zeggen over wat er met mij gebeurt"

Marleen

61 jaar

"Op mijn leeftijd is het veel moeilijker om een baan te vinden"

Ines

73 jaar

"De initiatieven voor ouderen zijn altijd maar gericht op: een stukje wandelen of bingo spelen. Maar ik heb echte problemen om over na te denken, ik wil helemaal geen bingo!"

Hoe worden we oud?

Hoe worden we oud?

- 1 Beeldvorming
- 2 Huidhonger
- 3 Toeslagen
- 4 Ontspullen

Het beeld over ouderen is overwegend negatief, geen wonder dat we er niet mee geassocieerd willen worden

Verval

Conservatief

Bazig

Afhankelijk

Onaantrekkelijk

Zwak

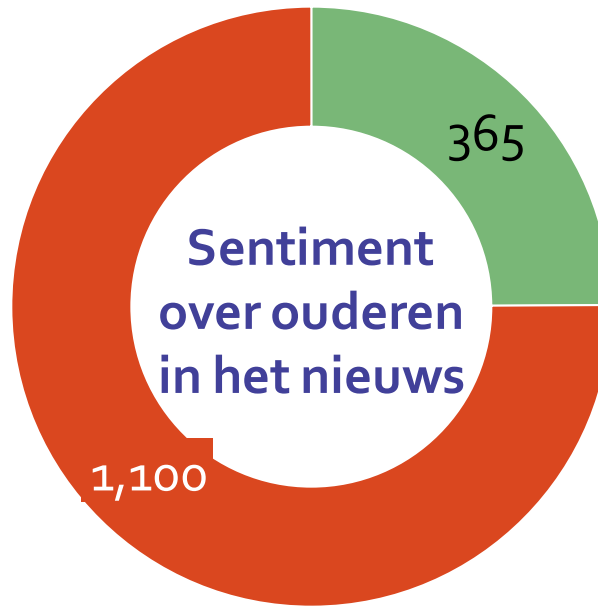
Bekrompen

Inflexibel

Eenzaam

Negatief

Positief

Warm

Lief

Ervaren

Stabiel

Wijs

Deze beeldvorming zit verstopt in onze manier van doen en laten: 'seniorisme'

'Grijze tsunami'

Anti-aging crème

'Mijn 50e verjaardag sla ik liever over'

'U? Ik ben toch niet zo oud?'

Je grijze haren verven

Hoe worden we oud?

- 1 Beeldvorming
- 2 Huidhonger
- 3 Toeslagen
- 4 Ontspullen

Er heersen verschillende taboes en misvattingen over intimiteit en seksualiteit bij ouderen

25% van ouderen vindt erover praten moeilijk

Ouderen van nu spreken er niet over want **in hun jeugd heerste het taboe op seks** al

Misvatting dat behoefte aan seksueel contact verdwijnt bij ouderdom of partnerverlies

Terwijl ouderen meer intimiteit en seksualiteit willen beleven, neemt hun activiteit door ouderdomskwalen af

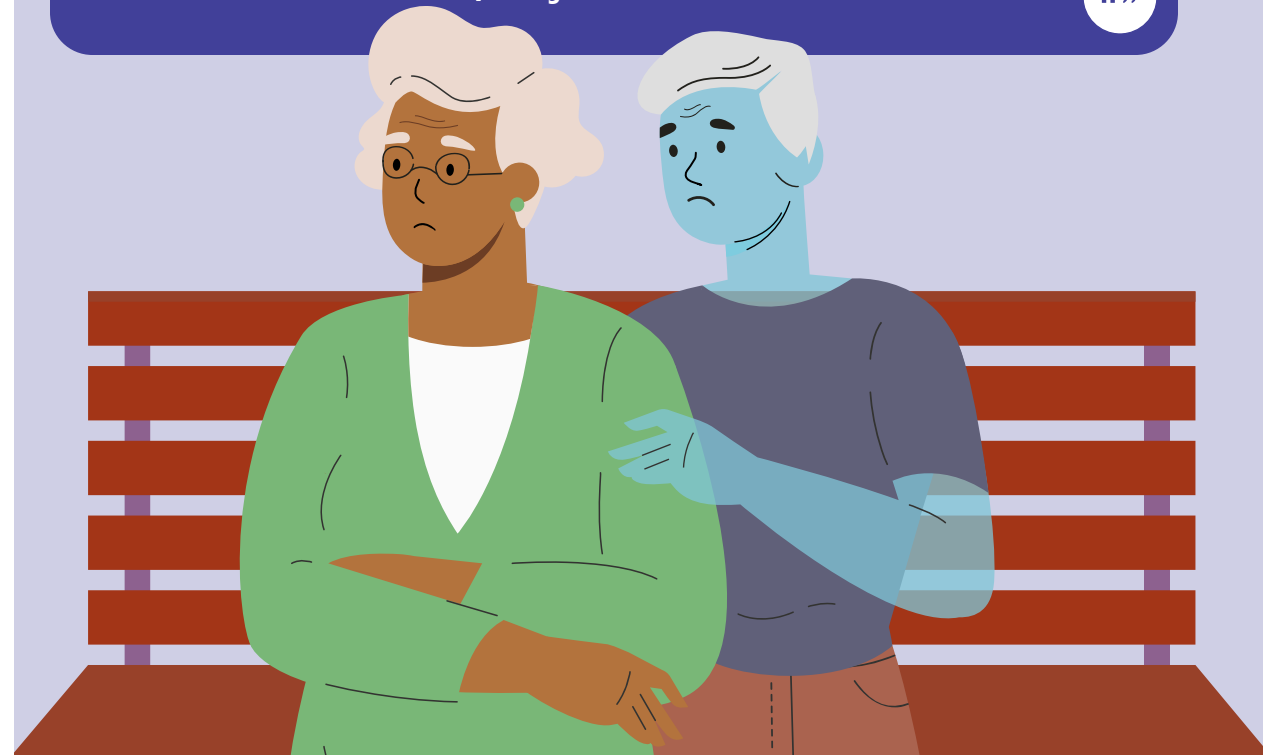
78%

heeft behoefte aan meer intimiteit en seksualiteit

Dingen die als je jong bent zo gewoon lijken, zoals die arm om je schouder of een streling. Nu ik alleen ben mis ik dat. (Marleen, 61 jaar)

“”

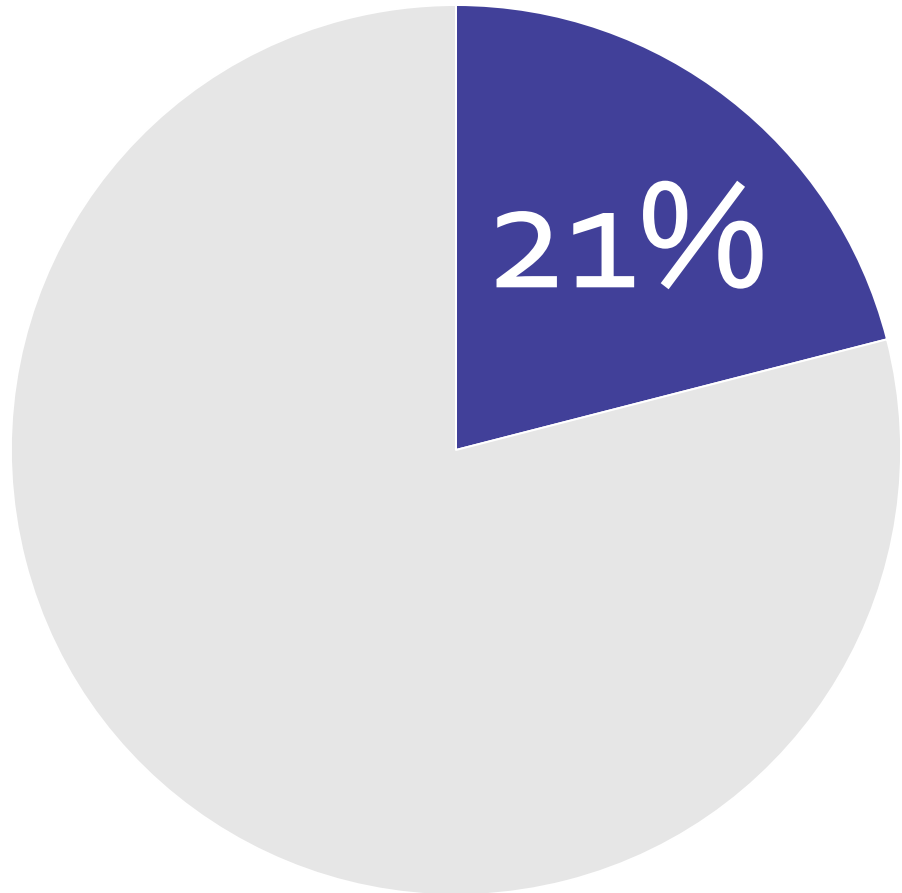
Hoe worden we oud?

1 Beeldvorming

2 Huidhonger

3 Toeslagen

4 Ontspullen

van de ouders
maakt zich zorgen over
hun financiële situatie

Meer dan **200.000**
ouderen lopen jaarlijks
duizenden euro's mis

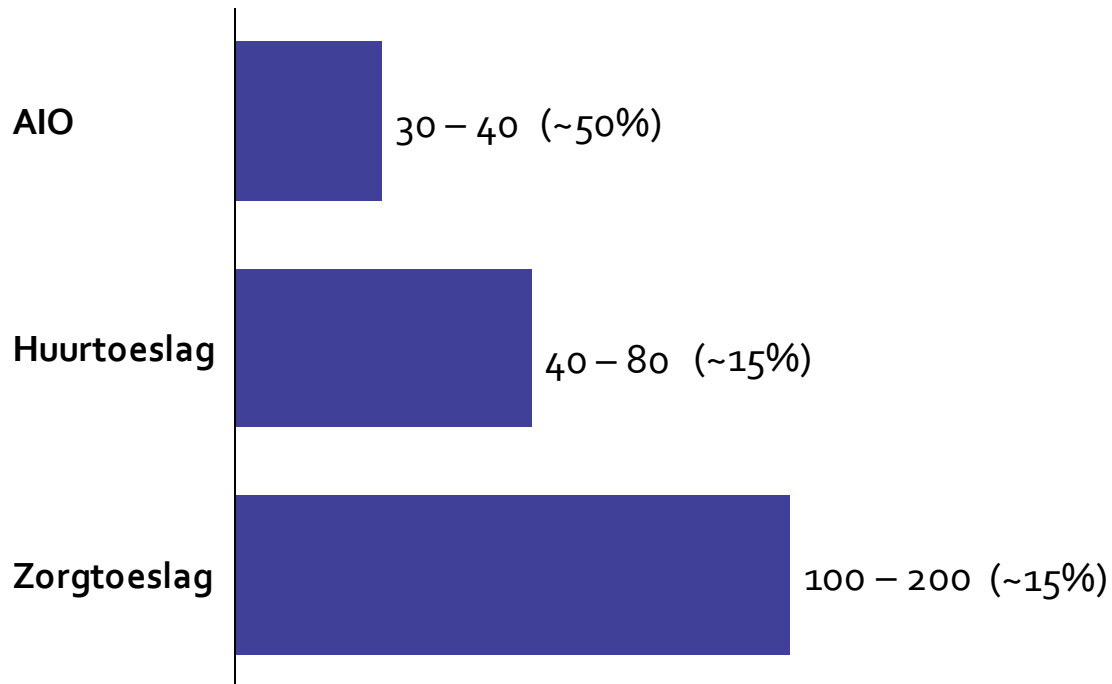

Veel ouderen gebruiken de beschikbare toeslagen niet

Niet-gebruik toeslagen

Personen niet-gebruik toeslagen, x 1000
(% van gerechtigden)

Hoe worden we oud?

1 Beeldvorming

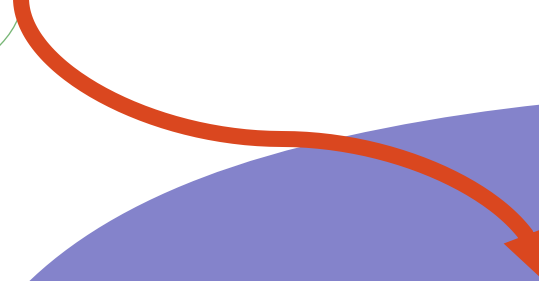
2 Huidhonger

3 Toeslagen

4 Ontspullen

Jaarlijks zijn er in Nederland 202.797 vrachtwagens vol spullen die achterblijven na het overlijden, slechts 15% krijgt een tweede leven

Per ontruiming zijn er gemiddeld 2 vrachtwagens nodig → **202.797** Vrachtwagens per jaar

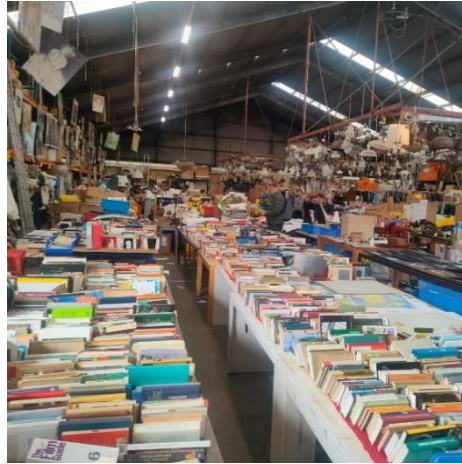

Slechts 15% krijgt een 2^e leven
(nabestaanden & kringloop)

85% gaat naar de stort

We verzamelen in de loop van ons leven allerlei spullen

Het niet voorbereiden op wat er gebeurt met de spullen leidt tot stress bij de nabestaanden, terwijl tijdig 'ontspullen' voordelen met zich meebrengt

Nadelen

Voordelen

Wat kunnen en willen ouderen doen?

Wat kunnen en willen ouderen doen?

- 1 Vrijwilligerswerk
- 2 Mantelzorg
- 3 Betaald werk
- 4 Arbeidsmarktparticipatie van vrouwen
- 5 Onbenut BBP

Ondanks dat veel ouderen in Nederland vrijwilliger zijn, bestaat er nog steeds een grote groep welwillende ouderen

Vrijwilligersparticipatie van welwillende ouderen kan resulteren in een jaarlijkse stijging van ~116 miljoen uur aan te besteden vrijwilligerswerk

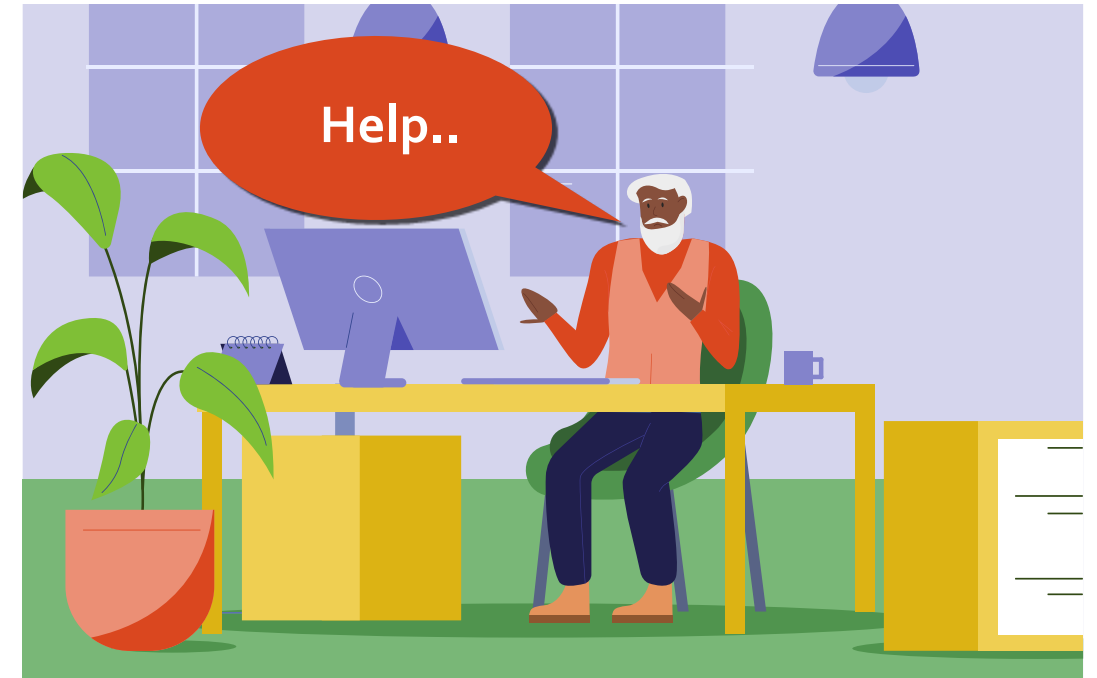
Er bestaan verscheidene redenen om geen vrijwilligerswerk te doen, waarbij onjuiste perceptie een belangrijke rol speelt

Percepties van ouderen over vrijwilligerswerk:

- Fysiek zwaar
- Buitenshuis
- Langdurige verbinding

Percepties van vrijwilligersorganisaties over ouderen:

- Slecht in techniek
- Inflexibel
- "Je bent niet meer goed na je 75^e"

1. "Nooit te oud om te beginnen: Samen met ouderen op zoek naar de waarde van zingeving en meedoen". NOV, (e-book)

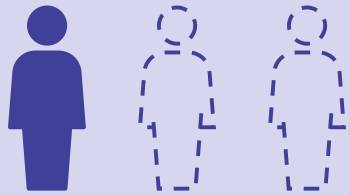
2. "Ik Heb Het Vermoeden Dat Ik Word Gediscrimineerd: Wat Kan Ik Doen?" ANBO. Accessed October 11, 2023. <https://www.anbo.nl/advies/inkomen/werk-en-inkomen/discriminatie/ik-heb-het-vermoeden-dat-ik-word-gediscrimineerd-wat>

3. Harm Graat en Anne Nijtmans. "Ben Je Na Je 75ste Te Oud Als Vrijwilliger?". Accessed October 11, 2023. <https://www.gelderlander.nl/nijmegen/ben-je-na-je-75ste-te-oud-als-vrijwilliger-we-willen-pijnlijke-gesprekken-voorkomen-a7928e30/>

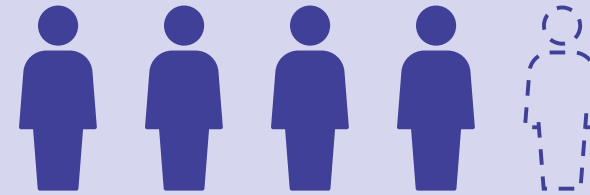
Wat kunnen en willen ouderen doen?

- 1 Vrijwilligerswerk
- 2 Mantelzorg
- 3 Betaald werk
- 4 Arbeidsmarktparticipatie van vrouwen
- 5 Onbenut BBP

**Aantal mantelzorgbehoeftige
75-plussers stijgt met 33% tussen
2023 en 2040**

1 op de 3
Nederlanders geeft
mantelzorg

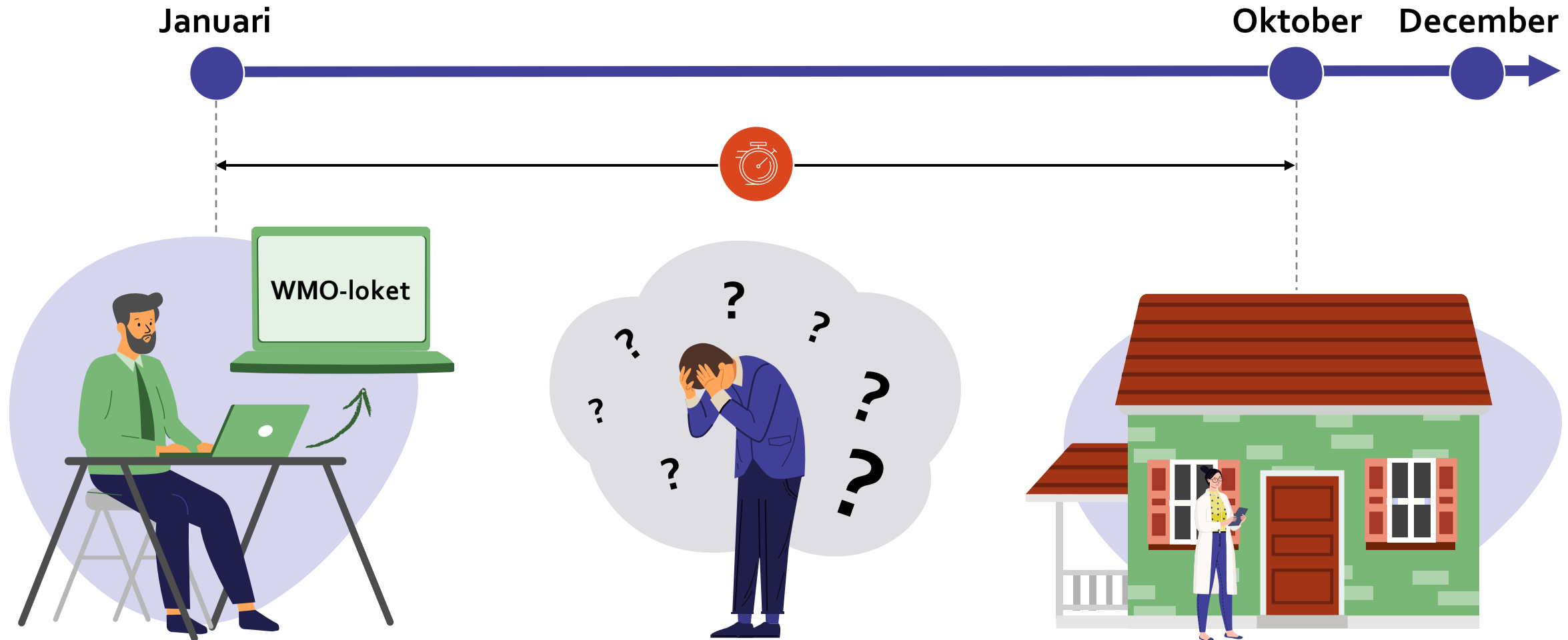

4 op de 5
krijgt een goed gevoel
door het helpen

Door vraag- en daadverlegenheid komen hulpbehoevenden en hulpgevers vaak niet bij elkaar

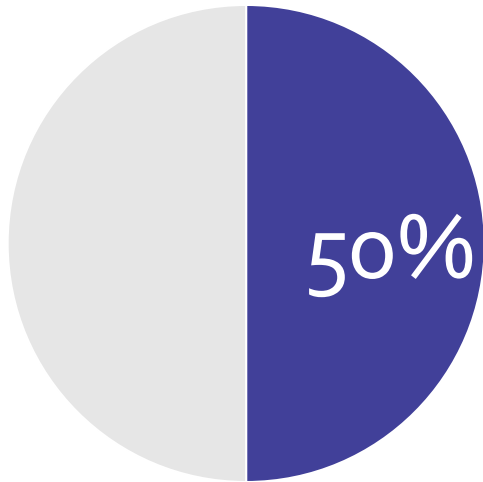
Gemeentelijke hulp duurt lang, soms wel meer dan 36 weken

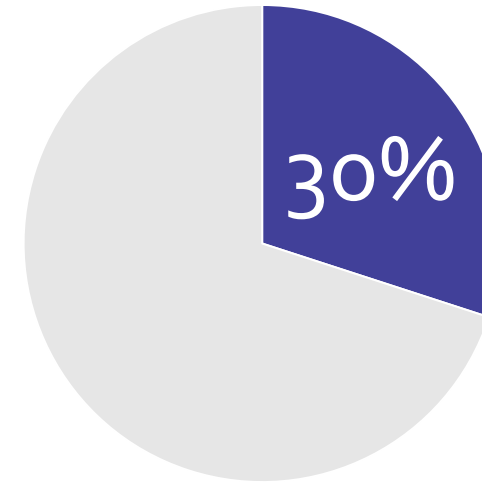
Wat kunnen en willen ouderen doen?

- 1 Vrijwilligerswerk
- 2 Mantelzorg
- 3 Betaald werk
- 4 Arbeidsmarktparticipatie van vrouwen
- 5 Onbenut BBP

Ouderen ervaren leeftijdsdiscriminatie op de arbeidsmarkt veroorzaakt door negatieve beeldvorming bij werkgevers

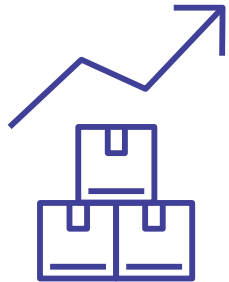
van de werkzoekende
55-plussers ervaart
discriminatie bij het
sollicitatieproces

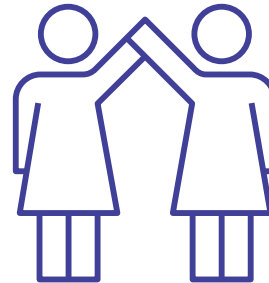
van de werkzoekende
55-plussers denkt dat
een afwijzing voor een baan
met discriminatie te maken had

Terwijl oudere werknemers verschillende voordelen bieden op de werkvloer

55 plussers zijn gemiddeld...

Productiever

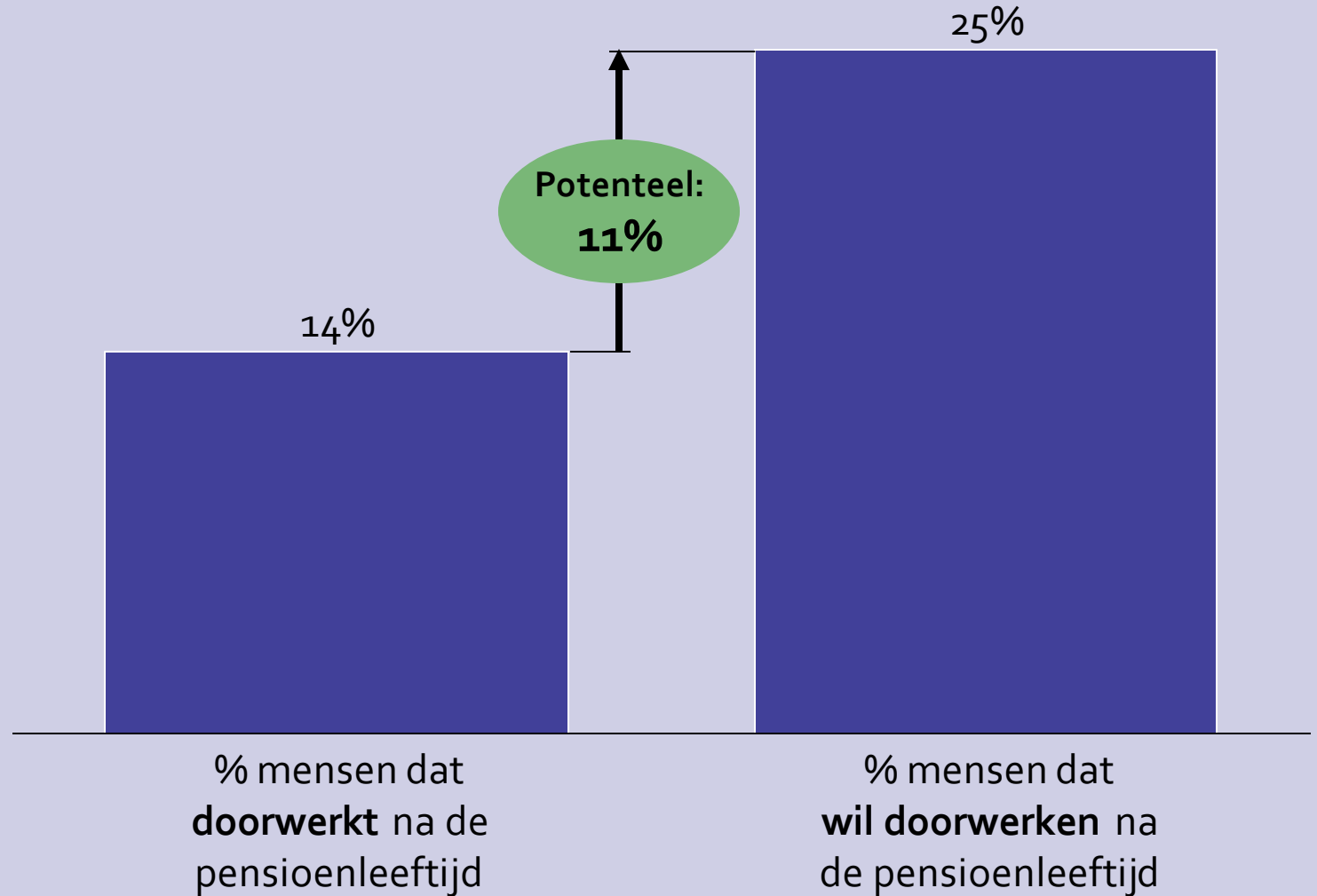

Stabieler

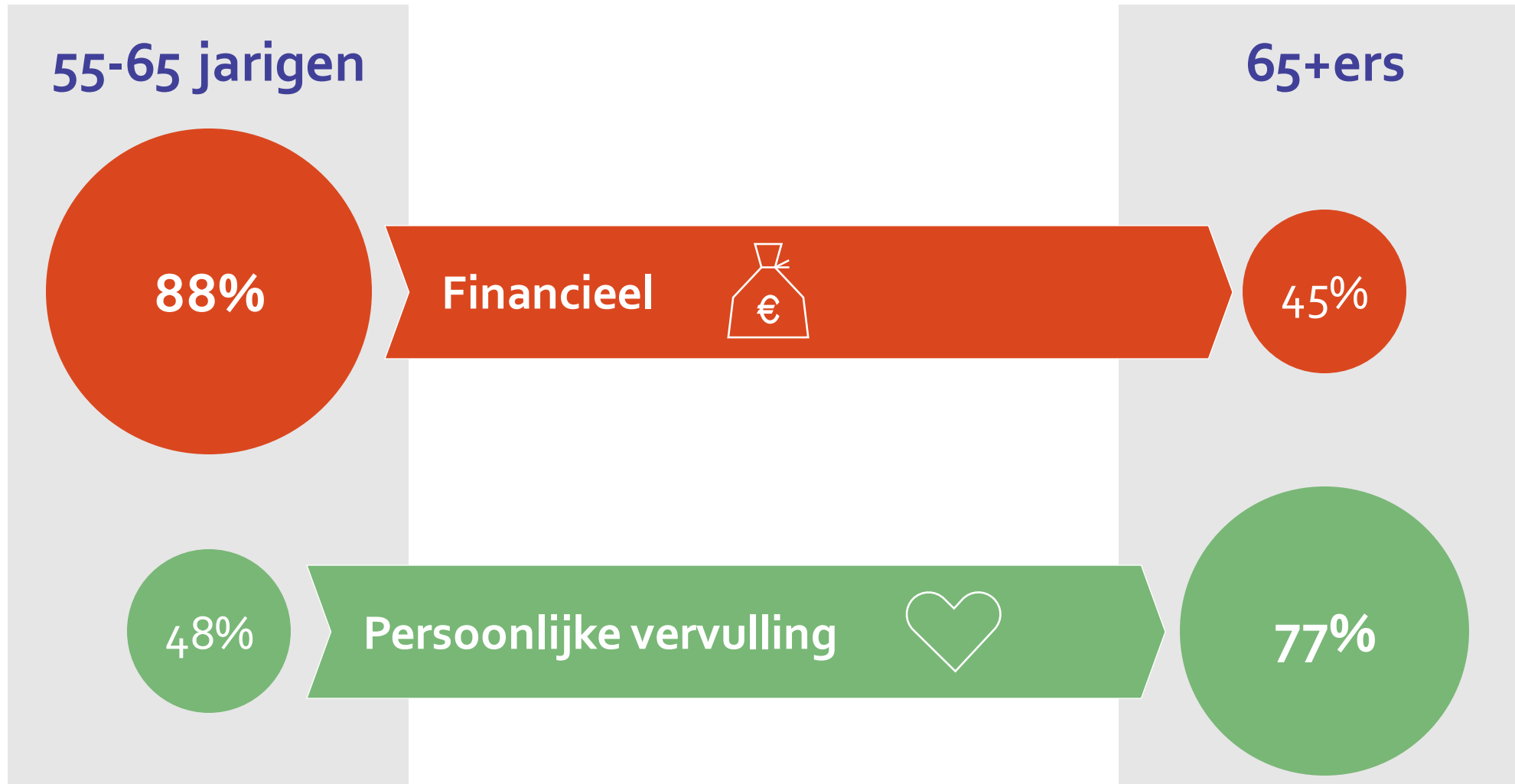

Managementervaring

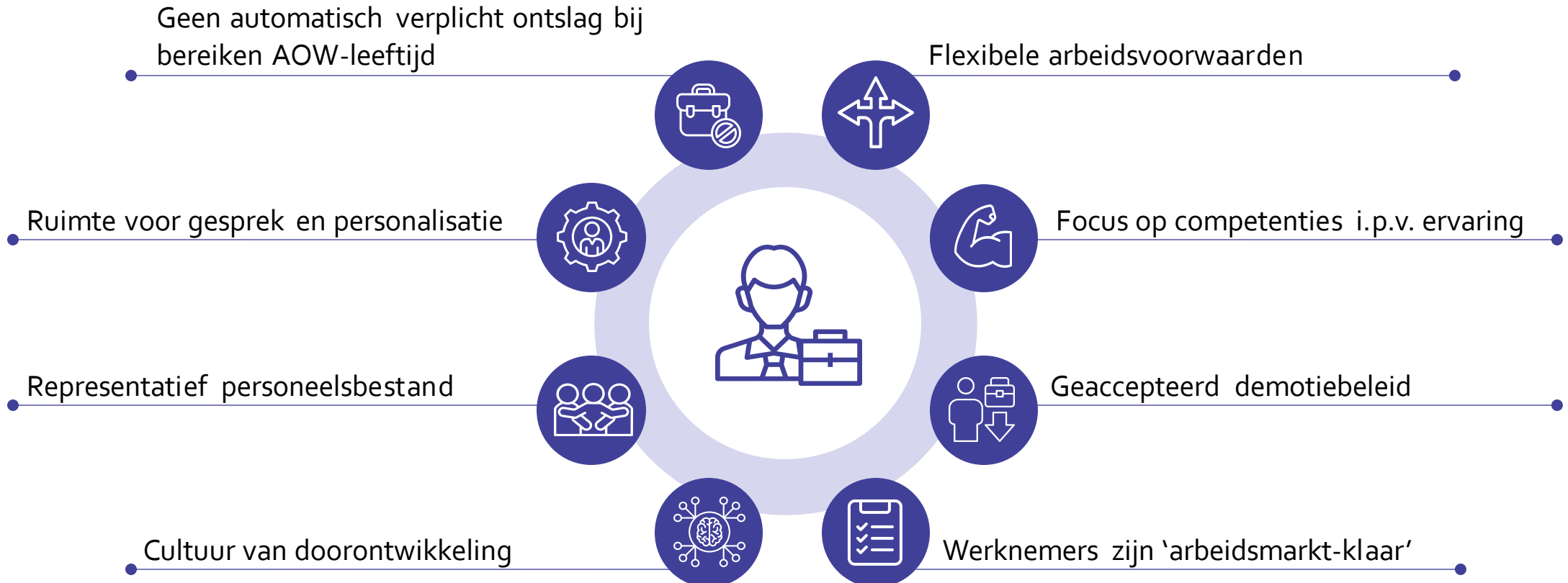
Dit is het moment
voor werkgevers om
het 11% onbenutte
arbeidspotentieel van
welwillende ouderen
te benutten

De belangrijkste motivatie van ouderen om te werken verandert over tijd

Werkgevers voldoen voor ouderen nog niet aan een aantal uiteenlopende eisen

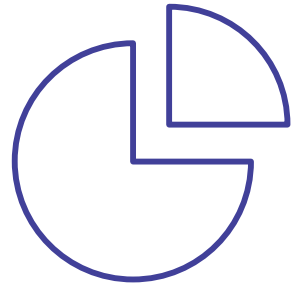
1. Interviews met Ergon (20 september 2023), Universiteit Utrecht (14 september 2023), Achmea (20 september 2023), 50Company (8 september 2023), en Universiteit van Amsterdam (21 september 2023).

2. Idenburg, Philip J.; Hagelstein, Frank; Haime, Marylin; van Schaik, Michel; Schoen, Tom. *Publicatie Ouder Worden 2040*. 2021. URL: <https://www.ouderworden2040.nl/wp-content/uploads/2021/05/Publicatie-Ouder-Worden-2040.pdf>.

Wat kunnen en willen ouderen doen?

- 1 Vrijwilligerswerk
- 2 Mantelzorg
- 3 Betaald werk
- 4 Arbeidsmarktparticipatie van vrouwen
- 5 Onbenut BBP

Arbeidsmarktparticipatie van vrouwen is lager dan bij mannen...

3.5 X

meer vrouwen werken
parttime dan mannen

1.7X

meer vrouwen die
mantelzorg geven dan
mannen in de
leeftijdsgroep 46-64

1. TNO. "De Overgang: Klachten en de invloed op het werk. Verdiepend onderzoek van de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA)." 2022.

2. Europees Parlement. "De Loonkloof tussen Mannen en Vrouwen: Definities en Oorzaken." *Europees Parlement - Nieuws*, 9 januari 2020.

3. CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek). "Arbeidsparticipatie naar Leeftijd en Geslacht - CBS Visualisaties."

Met als resultaat dat vrouwen door hun lagere pensioen kwetsbaarder zijn

2,8 x

minder inkomen hebben
vrouwen uit pensioen

Wat kunnen en willen ouderen doen?

- 1 Vrijwilligerswerk
- 2 Mantelzorg
- 3 Betaald werk
- 4 Arbeidsparticipatie van vrouwen
- 5 Onbenut BBP

Het BBP stijgt met 18,1 miljard euro indien welwillende 55-75 jarigen de mogelijkheid krijgen om te werken

Toename BBP
€18,1 miljard

Ouderenzorg budget

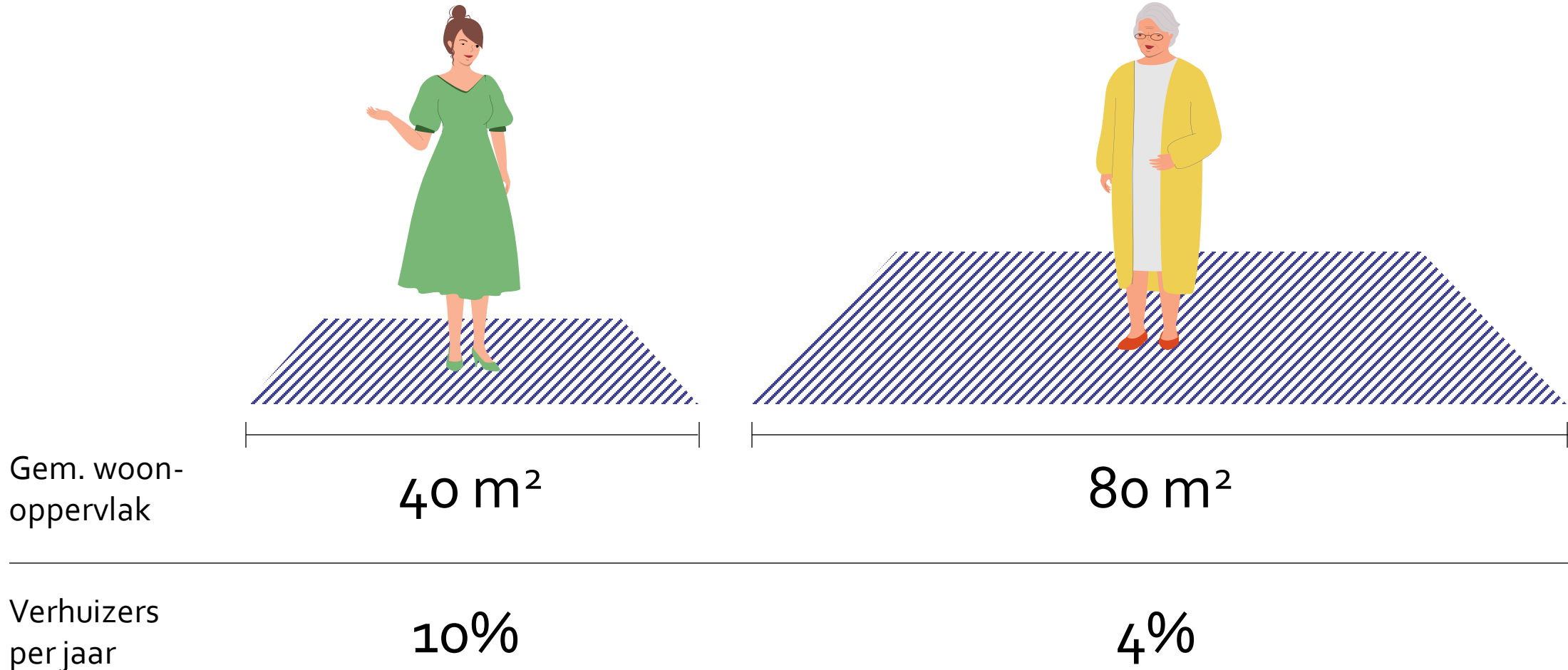
Waar leven ouderen?

Waar leven ouderen?

- 1 Doorstroom en noodverhuizen
- 2 Het AOW-stelsel
- 3 Ontmoetingsplek onder druk
- 4 Zorgzame gemeenschap

Ouderen wonen het grootst en verhuizen het minst

1. CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek). "Alleenstaande Oudere Vrouwen Wonen het Grootst." 2022. URL: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/48/alleenstaande-oudere-vrouwen-wonen-het-grootst>.

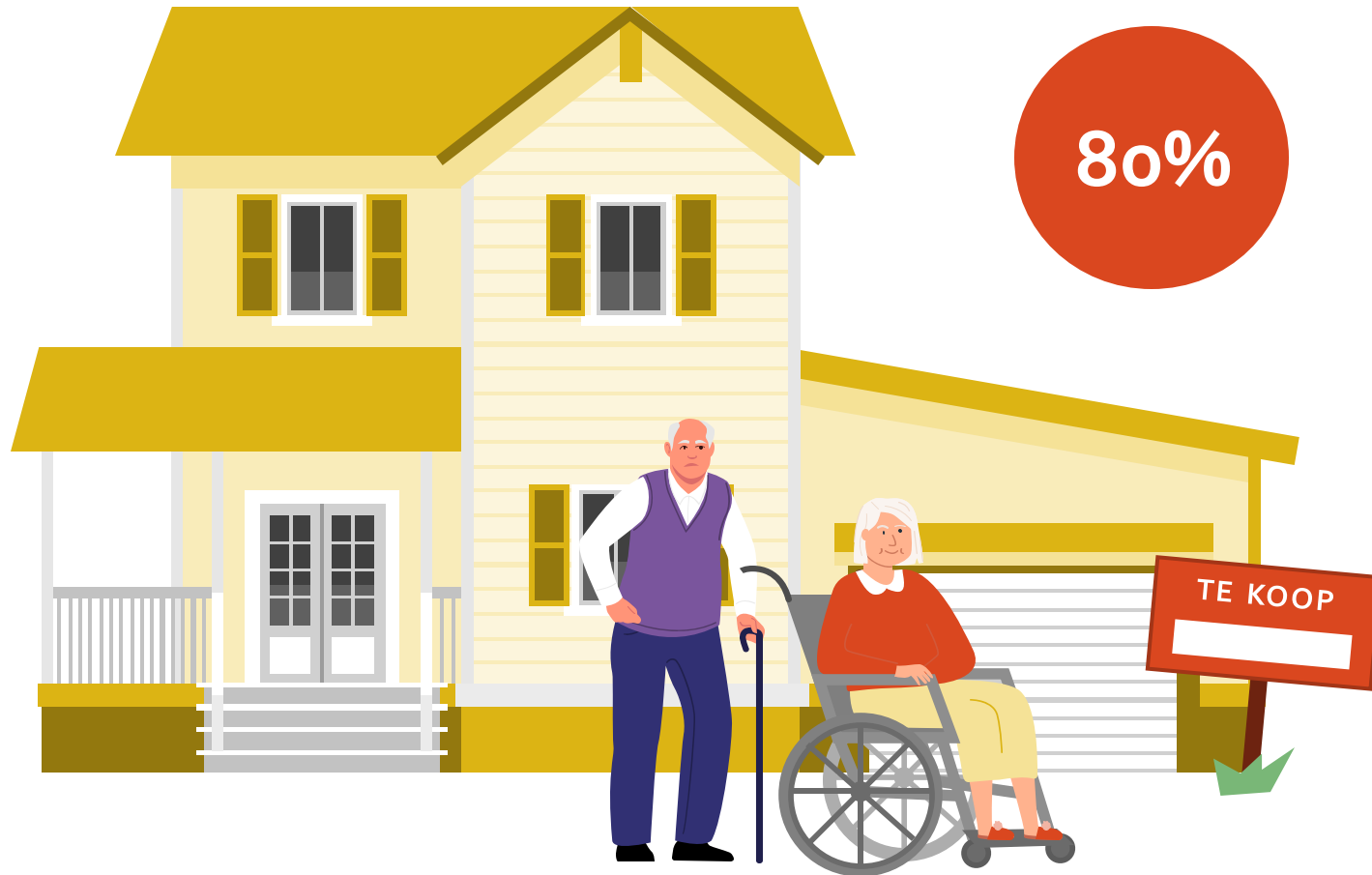
2. CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek). "55-plussers over hun (toekomstige) woning." 2020. URL: <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2020/55-plussers-over-hun-toekomstige-woning?onepage=true>.

Deze beperkte doorstroom verergert het woningtekort en vermindert de beschikbaarheid van geschikte woningen voor andere demografische groepen

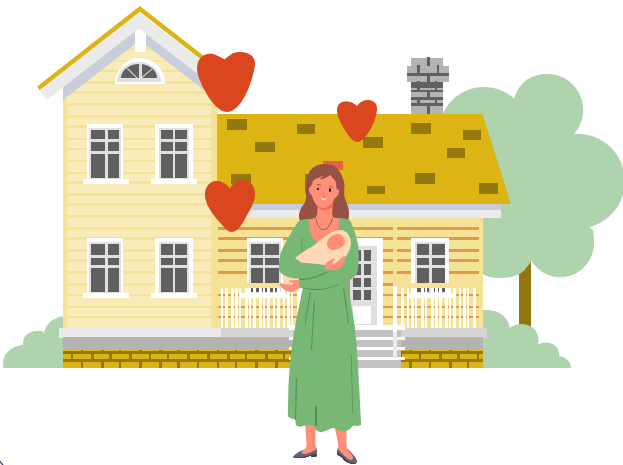
Een verhuizende ouder start een verhuisketen van gemiddeld **3** verhuizingen

Wanneer ouderen uiteindelijk wel verhuizen is dit vaak uit noodzaak, wat leidt tot stressvolle situaties en keuzes onder tijdsdruk

Ouderen hebben goede redenen om te blijven wonen waar ze wonen

Ouderen hebben een emotionele band met hun huis

Tekort aan geschikt aanbod

Weinig financiële prikkels om te verhuizen

Waar leven ouderen?

- 1 Doorstroom en noodverhuizen
- 2 Het AOW-stelsel
- 3 Ontmoetingsplek onder druk
- 4 Zorgzame gemeenschap

Samenwonen wordt ontmoedigd door het huidige AOW stelsel

€1500 maandelijkse AOW

€2200 maandelijkse AOW

Waar leven ouderen?

- 1 Doorstroom en noodverhuizen
- 2 Het AOW-stelsel
- 3 Ontmoetingsplek onder druk
- 4 Zorgzame gemeenschap

Publieke ontmoetingsplekken zijn van belang voor contact met buurtgenoten

Publieke ontmoetingsplekken zijn van belang voor contact met buurtgenoten, maar staan onder druk

**Kosten en subsidies
verdwijnen**

**Alternatieve
opbrengsten**

Waar leven ouderen?

- 1 Doorstroom en noodverhuizen
- 2 Het AOW-stelsel
- 3 Ontmoetingsplek onder druk
- 4 Zorgzame gemeenschap

In een zorgzame gemeenschap ervaart men...

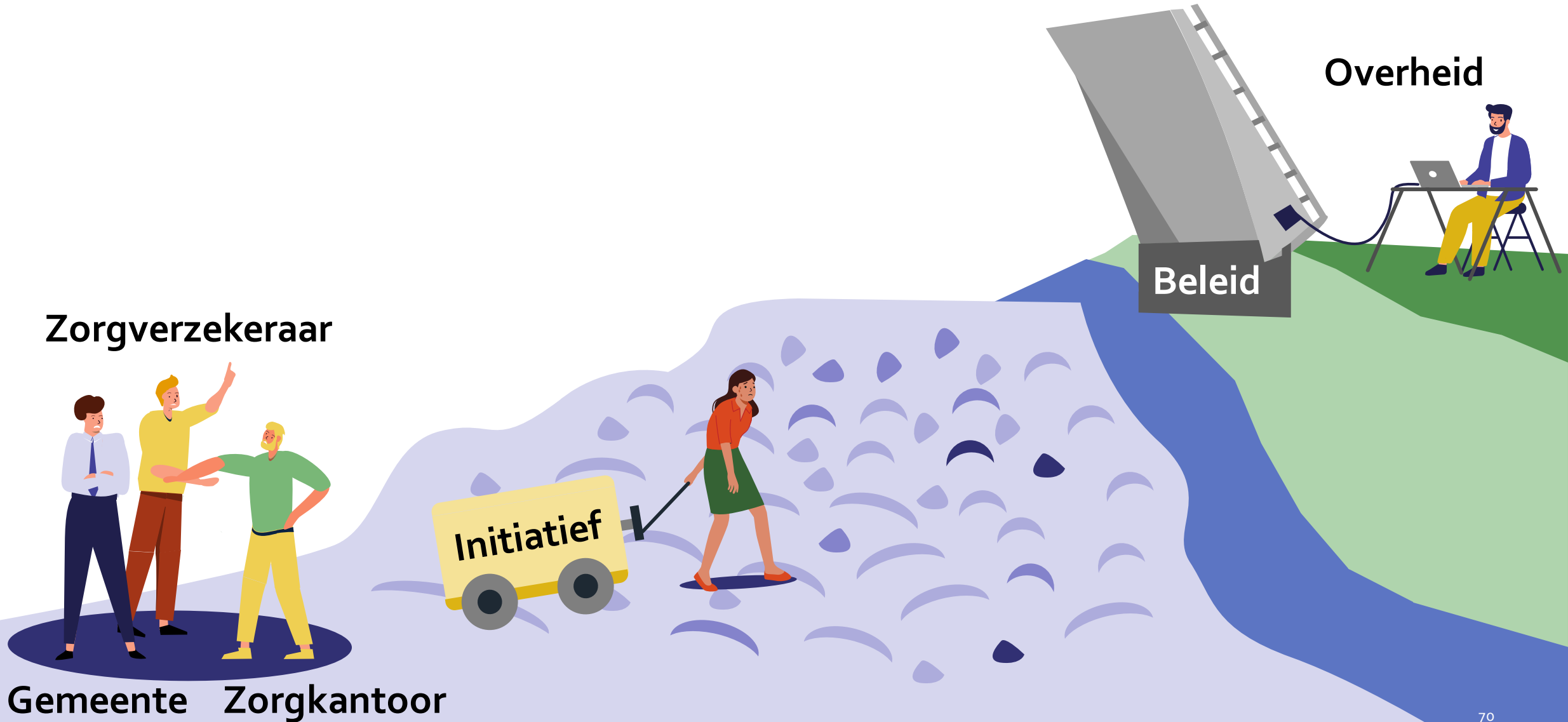
burenhulp

en meer vitaliteit!

... maar dit soort burgerinitiatieven lopen tegen verschillende hindernissen aan

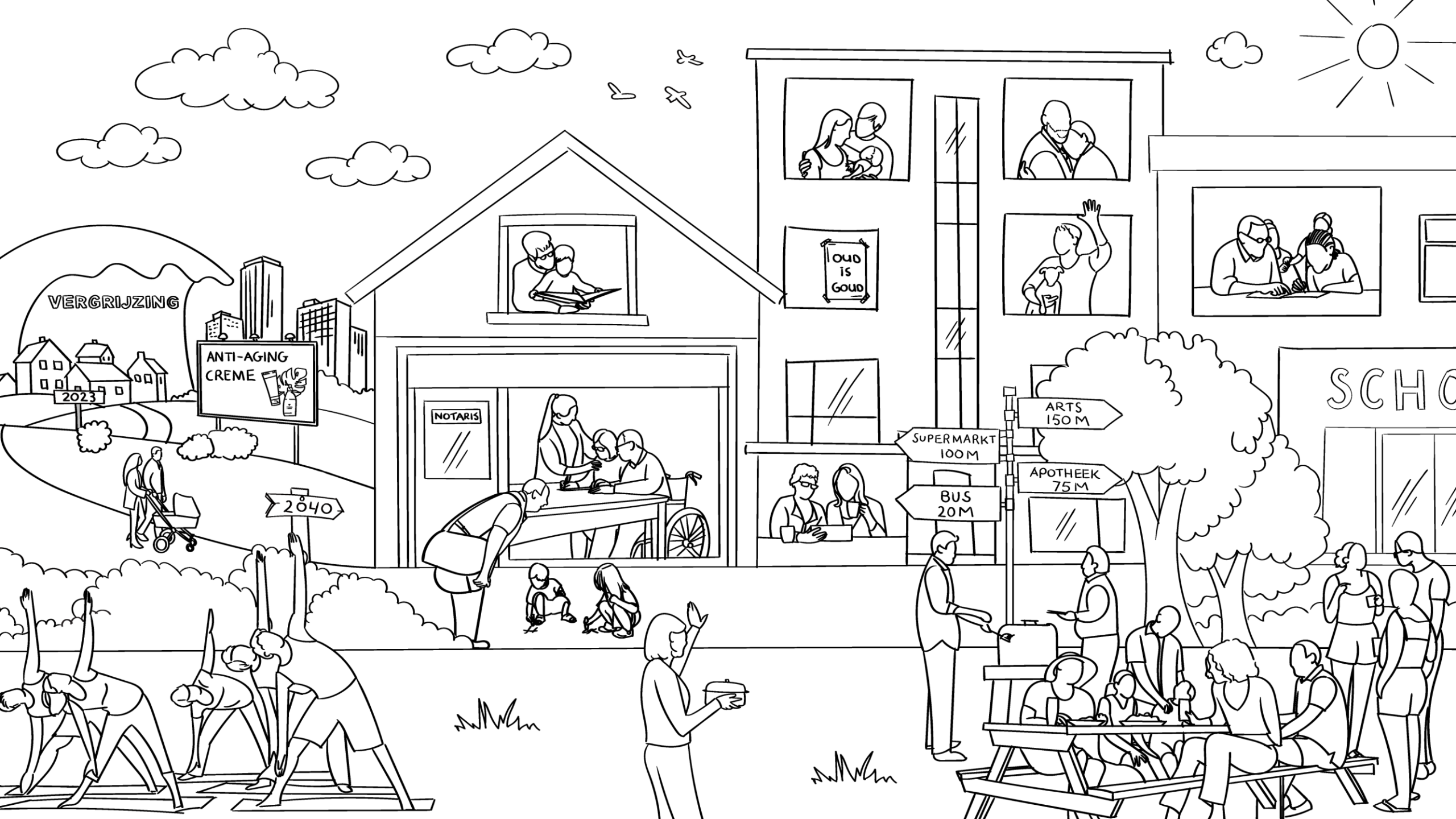

Hartelijk bedankt!

nationale
denktank

VERGRIJZING

2023

ANTI-AGING
CREME

2040

NOTARIS

OLD IS
GOLD

SUPERMARKT
100M

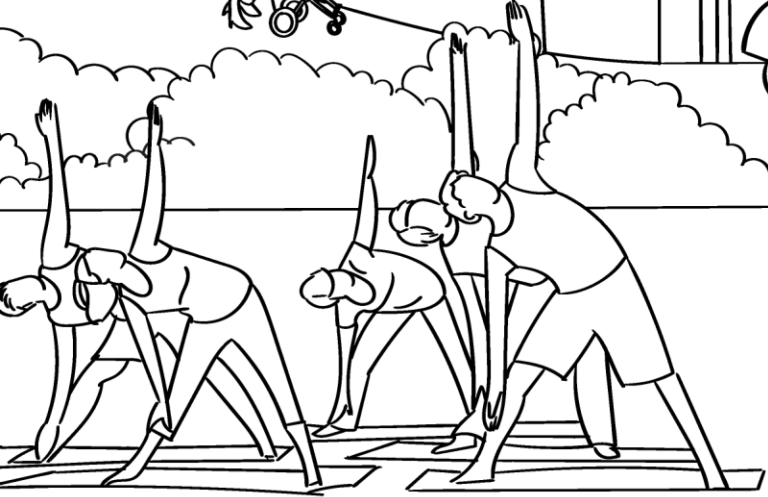
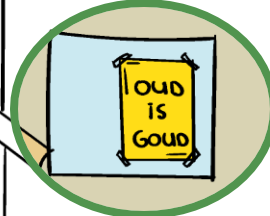
BUS
20M

ARTS
150M

APOTHEEK
75M

SCHOOL

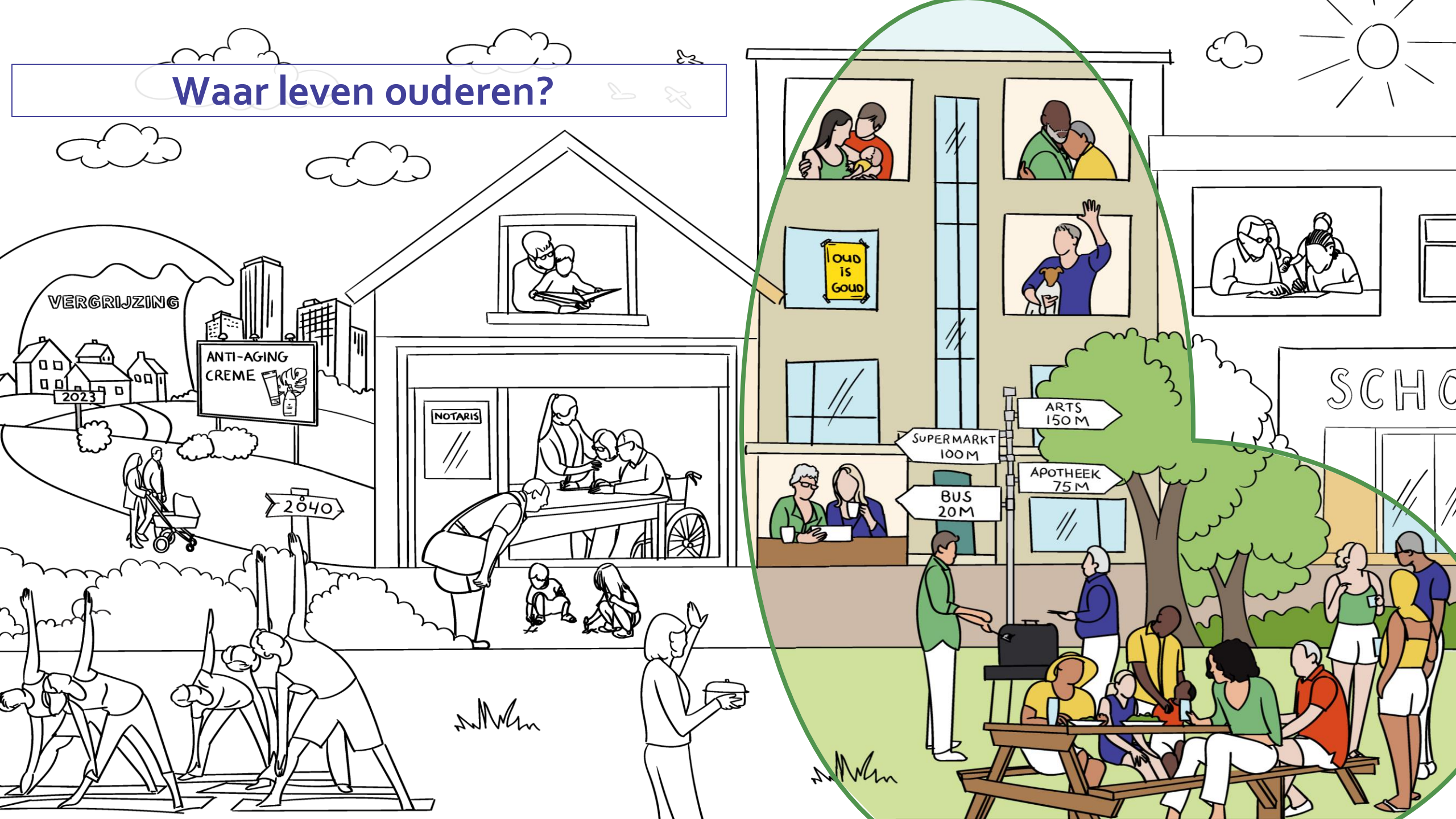
Hoe worden we oud?

Wat kunnen en willen ouderen doen?

Waar leven ouderen?

In 2040 ziet Nederland de waarde
die **oudere mensen hebben**.
Als **oudere** blijf je **welkom**
om mee te **doen** en mee te **werken**.

